

VALTAKUNNALLINEN
KEHITTÄMISTEHTÄVÄ

Helsingin kaupunginkirjasto
Valtakunnallinen kehittämistehtävä

TOIMINTASUUNNITELMA 2020

1 Johdanto	2
2 Painopistealueet 2020	2
2.1 Kansallinen yhteistyö alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen kanssa ("AKE/VAKE-toiminta")	2
2.2 Finna	2
2.3 Koulutusten yhdenmukaistaminen ja koordinointi	3
3 Palvelukokonaisuudet	3
3.1 Yhteistyö alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen (AKE) kanssa	3
3.2 Kirjastot.fi-palvelukokonaisuus	4
4 Yleisten kirjastojen digihanke	12
5 Kansainvälinen viestintä	13
6 Viestintä	14
7 Käytettävyys ja käyttöliittymät	15
8 Kaukopalvelu	15
9 Keskeisimmät yhteistyötahot	15

1 Johdanto

Lain yleisistä kirjastoista mukaan (29.12.2016/1492) ”Yleisten kirjastojen toiminnan tasapuoliseksi tukemiseksi valtakunnallisella kehittämistehtävällä toteutetaan yleisten kirjastojen yhteisiä palveluja ja edistetään yleisten kirjastojen keskinäistä yhteistoimintaa” (7 §).

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen yleisistä kirjastoista (660/2017) mukaan Helsingin kaupunginkirjasto on vastannut Valtakunnallisesta kehittämistehtävästä 1.1.2018 alkaen. Valtakunnallinen kehittämistehtävä (VAKE) on organisoitu Helsingin kaupunginkirjastossa Valtakunnallisille kehittämispalveluille. Se tuottaa kirjastojen yhteisiä verkko- ja viestintäpalveluita sekä edistää kirjastojenvälistä kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä ja vastaa valtakunnallisesta kaukopalvelusta.

2 Painopistealueet 2020

Kaksi kirjastolaissa määritettyä ydintehtävää – yleisten kirjastojen yhteisten palvelujen toteuttaminen ja yleisten kirjastojen keskinäisen yhteistoiminnan edistäminen – pyritään nostamaan entistäkin selkeämmin kaikkien valtakunnallisen kehittämistehtävän osa-alueiden keskiöön niin suunnittelussa, toteutuksessa kuin kehittämisessäkin.

Yhteiset palvelut kaikille yleisille kirjastoille ovat olleet olemassa jo pitkään. Keskinäisen yhteistoiminnan edistäminen on nyt dynaamisessa vaiheessa, kun alueellista kehittämistehtävää (AKE) hoitavat kirjastot pääsevät käynnistysvaiheen jälkeen toden teolla toteuttamaan suunnitelmiaan.

2.1 Kansallinen yhteistyö alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen kanssa (“AKE/VAKE-toiminta”)

Haluamme, että yhteistyö alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen kanssa alkaa sujua entistäkin juohevammin. Kehittämistehtävän kahtena ensimmäisenä vuotena kansallisen toiminnan pääpaino ja tavoite on ollut verkostoitumisessa ja yhteistyön rakentamisessa. Näistä tavoitteista on aika siirtymä eteenpäin ja suunnata toimintaa tukemaan laaja-alaisemmin osaamisen kehittämisen kokonaisuutta.

Valtakunnallinen taso voi auttaa alueita jakamaan entistä paremmin kokemuksia hyviksi havaituista toimintatavoista. Tässä tehostettu viestintäketju on hyvänä tukena. Yhteisiin kokouksiin on jo lisätty keskustelelevampia, kehitystyötä vauhdittavia työpajaosuuksia perinteisen tiedonannon lisäksi. On tärkeää taata keinoja tukea keskenään erilaisia alueita omien haasteidensa voittamisessa.

2.2 Finna

Haluamme jatkaa aktiivista osallistumista Finna-kehitystyöhön. VAKE toteuttaa Kirjastot.fi-palveluiden kehittämisessä Finna-strategiaa 2021–2030 ja edistää osaltaan Finna-ekosysteemin muodostumista. Finna-ekosysteemi on entistä tärkeämpi jakelualusta Kirjastot.fi-sisällöille ja -datalle.

VAKE on kehittämässä Finna-verkkokirjastoa yleisten kirjastojen asiakaskäyttöliittymänä yhdessä Kansalliskirjaston ja muiden kirjastojen kanssa. Finna-asiakasliittymiin tuotetaan laadukasta sisältöä. Kirjastot.fi:n sisältöjen haravointia Finna.fi-indeksiin pyritään edistämään panostamalla rajapintatyöhön ja metatiedon yhteensopivuuteen. Finna Luokkahuoneen lanseeraaminen avaa uusia tapoja tarjota myös

Kirjastot.fi-sisältöjä koulumaailmaan. Kansalliskirjaston kanssa toteutetaan yhteistyössä Finna-viestintää. Lisäksi Valtakunnallisilla kehittämispalveluilla on jäsenyys Finna-konsortiossa sekä FinElib-ohjausryhmän varajäsenyys. FinElib-konsortion kanssa tehdään myös muuta yhteistyötä, esimerkiksi OKM:n mahdollisten tehtävänäntojen mukaisesti.

2.3 Koulutusten yhdenmukaistaminen ja koordinointi

Haluamme tukea entistäkin paremmin pyrkimystä elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen täydentämiseen yleisten kirjastojen työntekijöiden keskuudessa. Alueellisen ja valtakunnallisen tason välisessä yhteistyössä koulutukset ovat selkeä kokonaisuus, jossa koordinointia voidaan alkaa tehostaa.

Konkreettisiin toimiin kuuluu **osaamisen suunnitelma**, jossa määritellään kansalliset osaamisen ydinalueet lähivuodeksi. Suunnitelman pohjana toimivat sekä alueelliset osaamiskartoitukset että toimintaympäristöstä nousevat tarpeet.

Koulutusesteitä on syytä selvittää, ja yhtä lailla niitä tekijöitä, jotka lisäävät koulutushalukkuutta. Työ tehdään yhdessä OKM:n, AVI:en ja alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen kanssa.

3 Palvelukokonaisuudet

3.1 Yhteistyö alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen (AKE) kanssa

Yhteistyön pohjustus ja yleinen suunnittelutyö alkavat olla takanapäin. Keskusteluissa eri toimijoiden, kuten opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM), aluehallintovirastojen (AVI) sekä alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen (AKE) kanssa, on noussut esiin sellaisia toiveita ja tarpeita, jotka vaikuttavat myös kansallisen toiminnan kokonaisuuteen.

Osaamisen kehittäminen osana valtakunnallista kehittämistehtävää

Kirjastohenkilökunnan osaamisen kehittäminen kuuluu alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen tehtäviin. Ne vastaavat omilla alueillaan siitä, että henkilöstön osaaminen vastaa nykypäivän vaatimuksiin. Sen sijaan valtakunnallinen kokonaisnäkemys tehtäväkentästä, kansalliset kehittämistarpeet ja yhteisten ongelmien kartoitukset eivät ole toistaiseksi olleet kenenkään tehtäväkenttää. Tarve toiminnan analysointiin ja koordinointiin on tunnustettu erityisesti alueellisella tasolla, ja näihin tarpeisiin pyritään vastaamaan kansallisen toiminnan taholta.

Toteutettavat toimet 2020

- (1) Yhteistyössä OKM:n, AVI:en ja AKE:en kanssa laaditaan osaamisen suunnitelma, jossa määritellään kansalliset osaamisen ydinalueet lähivuodeksi. Alueelliset osaamiskartoitukset ja toimintaympäristöstä nousevat tarpeet toimivat pohjana suunnitelmalle.
- (2) Kartoitetaan koulutusesteitä ja toisaalta niitä tekijöitä, jotka lisäävät koulutushalukkuutta. Koostetun tiedon pohjalta voidaan pohtia ratkaisuja siihen, että kirjastotyössä tarvittava osaaminen saavuttaa tasa-arvoisesti koko kentän.
- (3) Koulutusten ennakkotiedot eri alueilta kerätään yhteen, jotta toiminnan päällekkäisyyksiä voidaan tarvittavasti purkaa. Tämä helpottaa alueiden koulutussuunnittelua.

- (4) Uudistetaan koulutustyöryhmä, jotta toiminnasta saadaan joustavampaa ja tehokkaampaa, ja jotta se vastaa paremmin alueiden tarpeisiin. Uusi toimintamalli käsitellään yhdessä alueiden edustajien kanssa.
- (5) Osallistutaan AKE-kirjastojen yhteisen oppimisolun käyttöön ottoon osana toimituskuntaa. Tavoitteena on, että vuonna 2020 suurin osa alueellista kehittämistehtävää hoitavista kirjastoista ottaa käyttöönsä jossain muodossa Moodleen pohjautuvan oppimisolun. Perustettavalla toimituskunnalla, jossa VAKE on mukana, on koordinoituvastuu niin kokonaisuuden kuin yhteisten sisältöjen ja ulkoasunkin suhteen.
- (6) Edistetään avoimien oppimateriaalien hyödyntämistä osana kirjastosektorin osaamisen kehittämistä, erityisesti yhteistyömahdollisuuksien kartoittaminen Aoe.fi-palvelun kanssa ja palvelun käyttöönotto.

Yhteiset kokoukset vuonna 2020

Järjestetään edelleen kaksi yhteistä kokousta (02/2020 ja 09/2020) kokoonpanolla OKM, AVI:t sekä alueellista ja valtakunnallista kehittämistehtävää hoitavat kirjastot. Lisäksi syyskuussa järjestetään alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen johtajille johtajatyöpaja aikaisempien vuosien mukaisesti.

3.2 Kirjastot.fi-palvelukokonaisuus

Digi.kirjastot.fi

Digi.kirjastot.fi-palvelu sisältää yli 7 500 digitoitua objektia, yli 35 yleisen kirjaston kokoelmista. Digitoitu aineisto on kirjastojen kotiseutukokoelmien helmiä, sisältäen myös harvinaisia ja ainutlaatuisia aineistoja, kuten esimerkiksi Uudenkaupungin rauhansopimuksen vuodelta 1721, sekä säveltäjä Bernhard Crusellin alkuperäisaineistoa. Yleisten kirjastojen digitointi täydentää kansallista digitointia ja avaa kirjastojen kotiseutukokoelmia.

Digi-palvelu on kaikkien Suomen yleisten kirjastojen käytössä ja palvelulla on rajapinta Finnaan. Yleiset kirjastot, joilla on käytössä Finna-asiakasliittymä, voivat haravoida digi-palveluun kuvailun aineiston metatiedot suoraan omaan asiakasliittymäänsä.

Vuoden 2020 aikana pyritään edelleen selkeyttämään ja uudistamaan palvelun käyttöliittymää, tuomaan kokoelmia näyttävämmiin esiin ja parantamaan hakutoimintoa. Lisäksi palveluun pyritään liittämään CC-lisenssivalitsin.

Yleisiä kirjastoja tuetaan niiden digitointityössä ohjeistusten, neuvonnan ja opastusten muodossa.

Fono.fi

Fono.fi-äänitetietokanta perustuu Yle Arkiston Fono-tietokantaan. Tiedot siirretään osittain muokattuina säännöllisin väliajoin Fonosta Fono.fi-palveluun. Fono-tietokannan käyttöoikeudesta ja tietokannan tietohuollosta maksetaan Ylelle vuosittain lisenssimaksu. Fono.fi:n käyttöliittymää ei uudisteta vuoden 2020 aikana, mutta Yle Arkiston kanssa keskustellaan palvelun ja yhteistyön tulevaisuudesta.

Frank-monihaku / SökSam

Frank-monihaku hakee aineistoja noin 150 verkkokirjaston hakuliittymästä. Frank-monihakua ylläpidetään kirjastoaineiston paikannuspalveluna niin kauan, kunnes kaikkien kirjastojen kokoelmat ovat haettavissa Finnan kautta. Finna-verkkokirjastot on liitetty monihakuun Finnan rajapintaa hyödyntäen.

eKirjasto

Yleisten kirjastojen yhteisen digisisältöpalvelu eKirjaston uusi versio pyritään julkaisemaan alkuvuonna 2020. Palvelun käytettävyyttä ja mobiilikäytettävyyttä on uudessa versiossa parannettu ja uusi versio täyttää myös saavutettavuusvaatimukset.

E-kirjojen ja e-äänikirjojen metatietoprosessi uudistetaan siten, että kaunokirjallisuuden metatiedot saadaan jatkossa Kirjasampo.fi:n rajapinnan kautta. Kotimaisen tietokirjallisuuden ja englanninkielisen kirjallisuuden metatiedon tuonnissa tullaan hyödyntämään Annif-automaatti-indeksointia.

Kirjastohakemisto

Kirjastohakemistoon kerätään kaikkien kirjastojen yhteys- ja palvelutiedot. Hakemisto tarjoaa mm. reaaliaikaiset aukioloajat, kartat ja toimipisteiden haun palveluiden mukaan sekä henkilökuntahaun.

Hakemisto koostuu tietokannasta (kirkanta.kirjastot.fi), responsiivisesta käyttöliittymästä ja upokkeista (hakemisto.kirjastot.fi) sekä rajapinnasta (api.kirjastot.fi). Finna.fi:n ja Finna-verkkokirjastojen toimipaikkahaku on toteutettu Kirjastohakemiston rajapinnan avulla. Myös kirjastojärjestelmätoimittajat ovat kehittäneet verkkokirjastoihin kirjastohakemisto-upokkeita. Kirjastohakemiston dataa pyritään vuoden 2020 aikana tarjoamaan Suomi.fi-Palvelutietovarantoon ja sitä kautta myös Suomi.fi-palvelunäkymään. Kirjastojen aukiolo- ym. tietojen tallentaminen ja päivittäminen Kirkanta-tietokantaan on kirjastojen omalla vastuulla, mutta Kirjastot.fi antaa neuvoja ja opastusta tietojen tallentamisesta Kirkantaan.

Kirjastokaista

Kirjastokaista.fi sisältää videoita, radio-ohjelmia, podcasteja ja blogiartikkeleita kirjallisuudesta ja kirjastoista. Kirjastokaista osallistuu ohjelmillaan lukemisen edistämiseen sekä kirjastojen palveluiden ja ajankohtaisten teemojen esittelyyn, viestintään ja markkinointiin. Lisäksi Kirjastokaista toimii koulutuskanavana mm. kirjastoammattilaisille, alan opiskelijoille ja opettajille.

Kirjastokaistan ohjelmia voi jakaa sosiaalisessa mediassa ja upottaa vapaasti eri sivustoille sekä näyttää kirjastotilassa, tilaisuuksissa ja osana opetusta oppitunneilla niin kotimaassa kuin ulkomaillakin. Ohjelmilla ei ole rajattua julkaisuaikaa. Tekstitämme ja teemme käännöksiä ohjelmista resurssiemme puitteissa – tällä haluamme tukea niiden saavutettavuutta kotimaassa sekä kansainvälisesti. Lisäksi Kirjastokaista tarjoaa kirjastohenkilöstölle tukea ja neuvontaa videoiden ja suoralähetysten tekemiseen, ohjelmien julkaisuun ja markkinointiin sekä tekniikkaan liittyvissä kysymyksissä.

Ohjelmatuotannon keskeiset sisällöt

Kirjastokaista jatkaa edellisten tuotantovuosien kokemusten perusteella linjattua sisällöntuotantomalliaan, jota määrittävät laajat yhteistyöverkostot, valtakunnalliset hankkeet ja kampanjat sekä jatkuvuus hyviksi havaittujen sarjojen tuotannossa ja toimintatavoissa:

- kirjallisuus- ja kirjastomarkkinointiohjelmat, jotka soveltuvat kirjastojen verkkosivuilla hyödynnettäviksi
- kirjallisuus- ja kirjastomarkkinointiohjelmat, jotka sopivat sosiaalisessa mediassa jaettavaksi (Facebook-videot)
- toimituksellinen sisältö yhdessä Kirjastot.fi:n eri palvelujen kesken (upokkeet ja käännökset)
- koulutusohjelmat, joilla tuetaan maantieteellistä yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja saavutettavuutta

Erityispainopisteet 2020

1. lasten ja nuorten lukemista ja lukutaitoa edistävien kirjastopalvelujen -eritystehtävähankkeen kumppanuus ja tukeminen sekä jo olemassa olevilla ohjelmilla, että uusilla yhteistuotannoilla
2. yleisten kirjastojen digihankkeen kumppanuus ja tukeminen sekä jo olemassa olevilla ohjelmilla, että uusilla yhteistuotannoilla
3. yhteistyön vahvistaminen Suomen kirjastoseuran kanssa

Tavoitteita ja hyväksi havaittuja käytäntöjä

- Metatietojen huolellinen luonti ja ylläpito
- Sisältöjen indeksoinnin edistäminen osaksi Finna.fi:tä
- Saavutettavuusdirektiivin mukaiset tekstitykset video- ja audiosisällöille
- Kolme kysymystä kirjastosta / Tre frågor om bibliotek -sarjan uudistaminen
- Kirjastokaista saavuttaa 10 vuoden iän: aiomme juhlistaa ja nostaa palvelua vahvasti esiin vuosipäivän tiimoilta.

Kävijä- ja katselutilastoista: Kirjastokaistan ohjelmat ovat tiedostoina Vimeossa, YouTubessa, Facebookissa, SoundCloudissa ja iTunesissa. Suurin osa katseluista ja kuunteluista tapahtuu näillä media-alustoilla ilman käyntiä Kirjastokaistan omalla sivustolla. Kolmekielisen sivuston ylläpitoon ja medioiden sisällönkuvailuun panostetaan kuitenkin paljon, sillä sivusto kokoaa ohjelmat hyväksi kokonaisuudeksi, joka mm. mahdollistaa sisältöjen hyödyntämisen eri rajapintojen kautta. Suurin käytön kasvu tulee oletettavasti tapahtumaan Facebook-videoissa. Some-kanavillemme asetamme nousutavoitteiksi Facebookille 7000 (nyt 5350 tykkääjää) ja Twitterille 3500 (nyt 3023 seuraajaa).

Kirjasampo

Kirjasampo.fi / Boksampo.fi on suomalaisten kirjastojen kirjallisuusverkkopalvelu. Palvelussa tuotetaan aikuisten kirjallisuuteen liittyviä sisältöjä sekä jaetaan verkkopalveluihin ympäri Suomen. Palvelun vastaava tuottaja huolehtii verkkopalvelun jatkuvasta toimitus- ja kehittämistyöstä, kouluttaa tarvittaessa kirjastohenkilöstöä ja muita sidosryhmiä sekä koordinoi yhteistyöprojekteja. Boksampo.fi-palvelun toimitustyö hankitaan Vaasan kaupunginkirjastolta.

Korkeatasoiset sisällöt

Kirjasammossa käsitellään tietokantaan saapuvat kaunokirjallisuuden uutuustiedot ja toimitetaan verkkopalvelusisältöä: artikkeleita, uutisia, kirjavinkkejä ja -listoja. Palveluun tilataan myös ulkopuolisten kirjoittajien tuottamia, syvällisemmin eri aiheita tarkastelevia kirjallisuusesseitä. Sisältöjä avataan myös Kirjastokaistan kanssa tehdyssä Kirjan taajuudella -nimisessä podcast-sarjassa, jota jatketaan keväällä 2020. Tärkeimpänä tavoitteena verkkopalvelun sisällöntuotannolla on kirjastojen työntekijöiden ja asiakkaiden pitäminen valtakunnallisesti ajan tasalla sekä uuden että vanhemman kirjallisuuden sisällöistä, ajankohtaisista teemoista ja puheenaiheista.

Tavoittavuus nousussa

Kirjasammon sisältöjä – mm. kirjavinkit, kirjallisuustapahtumien kalenteri, kirjahyllyt ja kirjablogilistapäivitykset – on mukana monissa paikallisissa verkkokirjastoissa. Joissakin verkkokirjastoissa on esillä myös Kirjasampoon tallennettuja, kyseisen kirjaston työntekijöiden laatimia hyllyjä ja teoskommentteja – paikallisesti tuotettu sisältö yhdistyy valtakunnalliseen. Hyllyt ja kommentit mahdollistavat kirjastotyöntekijöille matalan kynnyksen osallistumisen, kuten myös Kirjasammon teostietojen täydentämistä varten tehty lomake. Jotkin kirjastot päivittävät alueensa kirjailijoiden tietoja itse suoraan Kirjasammon tietokantaan.

Marraskuun alussa 2019 Kirjasammolla on lähes 3 400 Facebook-tykkääjää, yli 3 100 Twitter-seuraajaa ja yli 1 300 Instagram-seuraajaa. Lisäksi käytössä on Kirjasammon, Kirjastokaistan ja Kysy kirjastonhoitajalta - palvelun yhteinen kirjallisuusaiheinen uutiskirje, jolla on nyt yli 760 tilaajaa. Tavoittavuutta sosiaalisessa mediassa tehostetaan vuoden 2020 aikana erilaisilla markkinointikampanjoilla.

Yhteistyön kehittäminen: Lukuloma, Avoimet oppimateriaalit ym.

Kirjasampo on yhteistyössä toimitettujen sisältöjen osalta esim. Helmet-kirjaston ja Suomen saamelaisen erikoiskirjaston kanssa. Vuonna 2020 eri sivustojen sisältöjä yhdistellään entistä paremmin muiden Kirjastot.fi-palveluiden kanssa mielekkäiksi kokonaisuuksiksi, jotta niitä voidaan hyödyntää kirjastoissa ja opetuksessa.

Kirjasampo ja Suomen kirjastoseura ovat mukana vuonna 2019 alkaneessa, laajan näkyvyyden saavuttaneessa Lukuloma-hankkeessa, joka innostaa myös kirjastoja osallistamaan perheitä ja viettämään syysloma lukulomana. Lisäksi vuoden 2020 aikana selvitetään, miten voimme osallistua Avoimien oppimateriaalien edistäminen -sivuston sisällöntuotantoon, jotta Kirjasammon hyödyntämisen mahdollisuudet opetuksessa tulevat esiin siellä, mistä etsitään keskitetysti oppimateriaaleja. Teknisistä ratkaisuista merkittävässä asemassa on rajapintauudistuksen valmistuminen, sillä se mahdollistaa Kirjasammon tietokannan kuvailutietojen hyödyntämisen muissa kirjastotietokannoissa.

Kirjasammon toimittaja on puheenjohtajana Suomen kirjastoseuran fiktioryhmässä (vuoden 2020 alusta alkaen) ja jäsenenä kaunokirjallisuuden kuvailutermeistä päättävässä Kauno-ryhmässä.

Sivupiiri

Sivupiiri on Kirjasammon osio, joka keskittyy lasten- ja nuortenkirjallisuuden esiintuomiseen. Sisällöt ovat vapaasti käytettävissä kaikissa verkkokirjastoissa. Päivän täky -vinkit ovat tilattavissa syötteinä ja kirjatrailerit saa upokkeena kirjastojen omille sivuille.

Sivupiirin sisällöstä vastaa yksi toimittaja, joka

- tuottaa Päivän täky -vinkkejä ja erilaisia kirjavinkkikokonaisuuksia
- tekee uutisia lasten- ja nuortenkirjallisuuteen liittyvistä ajankohtaisista teemoista, palkinnoista ja tapahtumista
- käsittelee ja täydentää lasten- ja nuortenkirjallisuuden teos- ja tekijätietoja Saha-tietokannan puolella
- tuottaa kirjatrailereita (saatavilla sekä suomen- että ruotsinkielisiä)
- pitää yllä Sivupiirin Facebook-, Twitter- ja Instagram-tilejä
- vastaa Kirjasampo.fi:n palautteisiin
- osallistuu kehittämistyöhön

- esittelee palvelua ja kouluttaa palvelun käyttöön pyydettyä

Painopisteet 2020

- Sivupiiri tukee Seinäjoen kaupunginkirjastoa lasten ja nuorten lukemista ja lukutaitoa edistävien kirjastopalvelujen valtakunnallisessa erityistehtävässä.
- Sivupiiri on myös mukana lukuvinkein muissa valtakunnallisissa lasten- ja nuortenkirjallisuuteen liittyvissä hankkeissa.

Kysy kirjastonhoitajalta

Kirjastolain mukaan kirjaston tehtäviin kuuluu tarjota tietopalvelua sekä ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön. Kysy kirjastonhoitajalta on suomalaisten kirjastojen yhteinen verkossa toimiva tietopalvelu, joka mahdollistaa kaikille kirjastoille tietopalvelun tarjoamisen käyttäjilleen. Mukana on kaupungin- ja kunnankirjastoja, erikoiskirjastoja ja tietopalveluryhmiä. Yhteensä palvelussa toimii yli 70 kirjastoa ja vastaajia on yhteensä vuosittain yli 200. Kirjastolain mukaan kirjaston tehtäviin kuuluu tarjota tietopalvelua sekä ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön. Kysy kirjastonhoitajalta.

Painopisteet 2020

- Kysy kirjastonhoitajalta -vastaajien koulutus, vastaamisen tukeminen, tiedonlähteistä tiedottaminen.
- Laajemmassa yhteydessä tietopalvelukoulutuksen tukeminen ja materiaalin toimittaminen asianmukaisiin yhteyksiin:
 - paikallisten Finna-kirjastojen tiedonhaku sivut
 - Kysy kirjastonhoitajalta -vastaajien opastuspaketit
 - kirjastojen oman koulutusmateriaalin oppimisalustat
 - oppilaitosten, Finna Luokahuoneen, avoimien oppimateriaalien oppimisalustat
 - Digituki-hanke
 - tiedotus tietopalvelun valtakunnallisilla sähköpostilistoilla sekä Facebookin ryhmissä vanhojen Twitterin ja perus-RSS-syötteen lisäksi
- Sisältöjen indeksointi Finna.fi:hin
- Palvelupolkumalli-projektissa löytyneiden kehittämiskohtien toteutus
- Näkyvyyden kehittäminen

Makupalat.fi

Makupalat.fi on yleisen kirjaston tuottama kokoelma sellaista luotettavaa verkkomateriaalia, jota kirjasto voi suositella tiedonlähteen etsijälle. Se on väline, jolla yleiset kirjastot yhdessä voivat muodostaa kokoelman ja pääsyn tietoon verkkomateriaalien osalta. Erityisesti se tukee tietopalvelutyötä tuottamalla merkittävää aineistoa tiedon hankintaan ja käyttöön. Pääsy tietoon ja kulttuurisisältöihin, kokoelman ylläpitäminen, tietopalvelun tarjoaminen, tiedon hankinnan ja käytön tukeminen sekä ohjaaminen ovat kirjaston tehtäviä lain mukaan. Makupalat.fi on palvelu, joka on verkkomateriaalien osalta ainoa kirjastojen yhteinen kokoelma, joka tukee näitä tehtäviä. Lisäksi se on työväline, jolla tuetaan tasapuolisesti työntekijöiden verkkolähteiden tuntemusta ja tietopalveluosaamista ympäri maan.

Painopisteet 2020

- Kirjastojen ammattiosaamisen päivittäminen ja tukeminen erityisesti tietopalvelun, tiedonlähteiden tuntemuksen ja uusien lähteiden seuraamisen suhteen, mm:
 - paikallisten Finna-kirjastojen tiedonhaku sivut,
 - Kysy kirjastonhoitajalta -vastaajien opastuspaketit
 - kirjastojen oman koulutusmateriaalin oppimisalustat
 - oppilaitosten, Finna Luokahuoneen, avoimien oppimateriaalien oppimisalustat
 - Digituki-hanke
 - tiedotus tietopalvelun valtakunnallisilla sähköpostilistoilla sekä Facebookin ryhmissä vanhojen Twitterin ja perus-RSS-syötteen lisäksi
- Elki-yhteistyö Eduskunnan kirjaston kanssa
- Paikallistiedon päivitys, paikallistiedon näkyvyys kirjastojen Finna-sivuilla
- Uudet linkit, vanhojen korjaus ja poisto, kategorioiden päivitykset
- Sisältöjen indeksointi Finna.fi:hin
- Julkaisualustan kokonaisuudistus

Musiikkikirjastot.fi

Musiikkikirjastot.fi jatkaa kirjastojen asiakkaiden ja ammattilaisten palvelemista vinkkaamalla, tiedottamalla ja kokoamalla tietoa yhteiseen käyttöön ja levitykseen. Musiikkikirjastot.fi on mukana tuomassa sisältöjä suoraan asiakkaille, ammattilaisjakoon ja verkkokirjastoihin. Valtakunnallisen sisällöntuotannon merkitys kasvaa Finna-yhteistyön kasvaessa.

Kirjastot.fi-yhteistyö

- kotisivun ja promomateriaalin kehittäminen yhdessä viestinnän kanssa
- yhteistyö Kirjastokaistan kanssa (esim. 2019 menestysarja 'Löytöretki musiikkiosastolla').
- musiikkipalveluiden näkyvyyttä voidaan edistää yhteistyössä AKE-kirjastojen, Kirjastoseuran musiikki- ja mediatyöryhmän, Musiikkikirjastoyhdistyksen ja muiden toimijoiden kanssa.
- "Kysy musiikista" jatkaa aktiivista asiakaspalvelua verkossa. Aiheiden some-jakoa jatketaan Musiikkikirjastot.fi:n eri kanavien ja Kysy kirjastonhoitajalta -palvelun kanssa.

Finna-yhteistyö

- Vuoden 2020 tavoitteena on edistää Levyhylyt-artikkelien indeksointia Finnaan, mahdollisesti myös Finnan Luokahuoneeseen.

eMusiikki-yhteistyö

- Tavoitteena entistä sujuvampi eMusiikkisisältöjen käyttö. Työssä otetaan huomioon jo vakiintunut Naxos Music Library ja yleistyvä Rockway-verkkopalvelu.

Suomen Musiikkikirjastoyhdistys | IAML Finland

- Yhdistyksen kotisivun kehittämistä ja ylläpito-yhteistyötä jatketaan vuonna 2020.

Blogien verkkosisällöt ja some

- **Levyhylyt | Levyjä ja lukemista kirjastosta:** Vuodesta 2014 toimitettu blogi Levyhylyt jatkaa kirjastoaineistoihin kytkeytyvää musiikkijournalismia viikottaisilla julkaisuilla, jotka linkittävät levytyksiä

esimerkiksi kirjallisuuteen ja videomediaan. Uusiin artikkeleihin tuodaan aineistojen suorat hakulinkit Finnaan.

- **Musiikin ytimessä:** Tapahtuma- ja tiedotusblogi jatkaa musiikkiuutisointia. Erilaisia kirjastotapahtumia jaetaan myös somessa.
- **Musiikki kuuluu kaikille:** Ammattikunnan tarpeisiin taipuvaa blogiympäristöä käännetään enemmän asiakkaiden suuntaan uutisten ja kirjastokuulumisien avulla. Ammatillisempaa viestintää tuodaan esiin myös sivulla *Kirjastojen musiikkipalvelut*, sen tiedotus- ja keskustelusivuilla sekä Facebookin ammattisivulla *Musiikkikirjastolaiset*.
- **Panostusta someen:** Sosiaalisen median valtakunnallista työtä jatketaan, yhteistyöesimerkkinä Vaski-kirjastojen vinkkilevitys (FB ja Twitter) Finna-sivujen automaattisen sisältöpalvelun rinnalla. Tiivis yhteistyö jatkuu FB-ammattisivuilla ja asiakkaiden somekanavilla. Seuraajatavoitteita myös Instagramissa nostetaan

Tiedonhakusisällöt, musiikkiohjelmatärpit, ammattilaisten omat sivut

- Palveluun sisällytetään ajanmukaiset linkkivaihtoehdot tiedonhakua varten (*Tiedonhaun avuksi*). Ennestään tuttu kysymys- ja arkistofoorumi *Kysy musiikista* jatkaa
- *Musiikkiohjelmat* tuo esiin Kirjastokaistan ja Ylen Elävän arkiston ajankohtaisia aineistoja aiempaa keskeisemmällä paikalla Musiikkikirjastot.fi:n etusivulla.
- *Kirjastojen musiikkipalvelut:* Kirjastot.fi:n ammattisivun jatkosta päätetään Kirjastot.fi-konseptiuudistustyön yhteydessä.
- Kirjamesut ja koulutustilaisuudet: Musiikkikirjastot.fi on esillä Turun kirjamesuilla, Educassa ja kirjastoalan erilaisissa koulutustilaisuuksissa.

Biblioteken.fi

Under år 2020 fortsätter upprätthållandet, utvecklandet och marknadsföringen av den svenskspråkiga webbplatsen www.biblioteken.fi och de andra gemensamma svenskspråkiga webbtjänsterna vid Biblioteken.fi, samt samarbetet med de tvåspråkiga biblioteken med regionala utvecklingsuppdrag och andra bibliotek på svensk- och tvåspråkiga orter.

Innehållsproduktion och utveckling av webbtjänsterna

På webbplatsen www.biblioteken.fi kompletteras sidorna under Musik-menyn med mer information om bibliotekens musiktjänster. I samband med konceptförnyelse av Kirjastot.fi funderar vi också på Biblioteket.fi:s koncept.

Bibliotekskanalen fortsätter under år 2020 att producera svenskspråkiga videoprogram om litteratur och bibliotek riktade till allmänheten och svenskspråkiga fortbildningsprogram riktade främst till bibliotekens personal.

Under 2020 fortsätter vi åtminstone med att producera nya avsnitt av serien Tre frågor om bibliotek, trailers med ungdomsboktips, svenskspråkiga avsnitt av läshunden Sylvis vlogg i samarbete med Kuopio stadsbibliotek, och i fokus-artiklar.

Länkbiblioteket är bibliotekens gemensamma länksamling. I Länkbiblioteket har vi samlat länkar till pålitliga webbsidor som biblioteket rekommenderar som informationskällor.

Tyngdpunkter år 2020 innebär: arbetet med att gå igenom Länkbiblioteket (reparera trasiga länkar, sätta till nya länkar etc); sträva till, i samarbete med biblioteken, att få in mera länkar till lokalt material; och

översätta anvisningarna till Länkbiblioteket. Utöver, Länkbiblioteket överförs till en nyare version av Drupal eller annan plattform, och i samband med det här kommer vi att korrigera bl.a. en del tekniska problem med språkversionerna.

Fråga bibliotekarien är de finländska bibliotekens gemensamma tjänst. Över 70 stads- och kommunbibliotek, specialbibliotek och informationstjänster svarar på frågorna.

Under 2020 fortsätter vi att gå igenom och uppdatera de gamla svenskspråkiga svaren. Vi också gör små förbättringar i e-postinformationen till frågeställarna och svararna.

Boksampo innehåller information i öppet länkat format om romaner, noveller, serier, sagor och diktsamlingar, samt information om författare, samtida recensioner och aktuell information om litteratur. I **Sidospår**, som är en del av Boksampo samlas information om barn- och ungdomslitteratur. Redaktionsarbetet med att införa nya böcker, producera boktips och artiklar om aktuella ämnen, samt att lagra författaruppgifter fortsätter under 2020.

Också de övriga svenskspråkiga tjänsterna (**Biblioteksregistret/Kirkanta, Frank-samsökning, Fono.fi, e-biblioteket, statistikdatabasen** och **projekt databasen**) upprätthålls och vid behov görs ändringar och uppdateringar i de svenskspråkiga gränssnitten.

Svenskspråkigt innehåll för bibliotekens webbsidor

Behovet av svenskspråkigt innehåll till bibliotekens egna webb bibliotek har ökat eftersom allt fler tvåspråkiga bibliotek har tagit i bruk Finna-webb bibliotek, som använder innehåll producerat av Kirjastot.fi-Biblioteken.fi. Dessutom använder sig också Finna-bibliotek på finskspråkiga orter, som troligen inte skulle ha resurser att producera eget svenskspråkigt material, av det svenskspråkiga materialet som Biblioteken.fi producerar. Under år 2020 kommer vi därför att fortsätta med att satsa på att producera svenskspråkigt innehåll via Biblioteken.fi.

För bibliotekens webbsidor erbjuder vi följande svenskspråkiga innehåll:

- Uppgifter om biblioteken från Kirkanta (kontaktuppgifter, öppethållningstider, information om tjänster, m.m.)
- Boksamos och Sidospårs boktips och bokhyllor, nyaste inlägg från bokbloggar, litteraturevenemangskalender
- Gränssnittskomponenter för Biblioteks kanalens serie Tre frågor om bibliotek och Sidospårs ungdomsboktrailers och inbäddningsmöjlighet för alla andra videor som vi producerar
- Nyaste samlingarna och länkarna från Länkbiblioteket
- Nyaste samlingarna och nyaste svaren från tjänsten Fråga bibliotekarien, Fråga bibliotekarien frågeformulär
- Mall för informationssökningsida för Finna-biblioteken, med innehåll från våra tjänster och länkar till viktiga informationskällor.

Information, marknadsföring och samarbete

Biblioteken.fi informerar om aktuella ärenden inom biblioteksbranschen och synliggör den svenskspråkiga biblioteksverksamheten i Finland. Biblioteken.fi synliggör också de finländska biblioteken i Sverige och i övriga Norden. Arbetet med att sprida information om och erbjuda handledning och skolning i användningen av de svenskspråkiga tjänsterna fortsätter under år 2020. I samarbete med biblioteken erbjuds de svenskspråkiga tjänsterna kommunernas invånare och skolor.

Biblioteken.fi informerar på svenska förutom om de egna tjänsterna också om aktuella projekt och kampanjer, evenemang, fortbildningar och annat som är aktuellt inom biblioteksbranschen.

Informationskanaler är Nyheterna och Fackkalendern på www.biblioteken.fi; Facebook-sidor (Biblioteken.fi, Boksampo, Sidospår) och Twitter (Biblioteken.fi); Facebook-gruppen Svensk biblioteksarbete i Finland; Bibliotekskanalens I fokus-artiklar och program; och svenskspråkiga inlägg i bloggen Vuorosanoja-Repliker i samarbete med de tvåspråkiga biblioteken med utvecklingsuppdrag.

Både **Evenemangs- och idébanken** och **Fortbildningskalendern** översätts till svenska i slutet av år 2019. Under 2020 informeras biblioteken om att de också finns på svenska och de uppmuntras föra in svenskspråkiga evenemang och fortbildningar i dem.

Biblioteken.fi producerar vid behov svenskspråkigt marknadsföringsmaterial. Materialet samlas i Biblioteken.fi:s materialbank och biblioteken informeras om materialet.

Planeraren för Biblioteken.fi deltar i mässor och evenemang och besöker tvåspråkiga orter för att presentera tjänsterna.

Planeraren för Biblioteken.fi deltar i olika arbetsgrupper och samarbetsformer, så som Svenska samarbetsgruppen för utvecklingsuppdrag, med deltagare från tvåspråkiga bibliotek med utvecklingsuppdrag och Regionförvaltningsverket. Också samarbetet med de andra planerarna vid enheten Nationella utvecklingstjänster fortsätter.

Ammattipalvelut

Ammattipalveluiden kehittämisen painopisteitä 2020:

- **Tilastot.kirjastot.fi:** tilastointia päivitetään yleisten kirjastojen tilastotyöryhmän esitysten pohjalta. Käyttöliittymän käytettävyyttä ja saavutettavuutta pyritään parantamaan sekä mahdollisesti luodaan infografiikkanäkymiä. Myös tilastotietojen tuontia kirjastojärjestelmistä pyritään edistämään, samoin tilastotietokannan visualisointiliittymän käytettävyyttä.
- **Hankerekisteri.kirjastot.fi:** yleisten kirjastojen hanketietoa ei talleteta enää hankerekisteriin, vaan tiedot päivitetään sinne AVI:n VADI-palvelusta. Tiedonsiirto valmistui vuoden 2019 lopulla. Hankerekisterin tulevaisuutta ja hanketiedon hallinnan siirtämistä kokonaan AVI:lle selvitetään vuoden 2020 aikana.
- **Raportointipalvelu:** palveluun pyritään samaan vihdoin Koha-kirjastot mukaan. Kirjastojen vaikuttavuusalueita sekä kysyntä ja tarjontaan arvioivaa laskentatapaa kehitetään edelleen (mm. kellutuksen vaikutus, lainaajien sosioekonominen profiilin tarkempi hyödyntäminen). Lainaajien taustatiedot saadaan Tilastokeskuksen Väestötietokannasta.
- **WebKake:** kaukopalvelutilausten hallintasovellusta käyttää 30 yleistä kirjastoa ja VAKE maksaa sovelluksen lisenssit. Vuoden 2020 aikana pyritään selvittämään yhdessä muiden kirjastosektoreiden kanssa vaihtoehtoja kaukopalvelua tukeville ICT-ratkaisuille.

4 Yleisten kirjastojen digihanke

Yleisten kirjastojen digihanke rakentuu kahdesta osasta, henkilöstön osaamisen kehittämisestä ja AUTA-hankkeen toimintamallin vahvistamisesta kirjastoissa. Näihin sisältyy digineuvontaosaamisen minimitason määrittely (palvelujen tuntemus, palvelujen käytön neuvonta ja opastus ym.), ja tämän määrittelyn pohjalta toteutettava kirjastohenkilöstön lisäkoulutus. Lisäksi digituen tarjoajien toimintaverkoston tuntemusta edistetään ja yhteistyötä kehitetään sekä paikallisesti että alueellisesti.

Yleisten kirjastojen digihankkeen toteutus

Digihankkeen valtakunnallista suunnittelua, toteutusta ja viestintää koordinoi Helsingin kaupunginkirjasto osana hoitamaansa valtakunnallista kehittämistehtävää (VAKE). Hanketta viedään eteenpäin kiinteässä yhteistyössä OKM:n, VM:n, VRK:n, yleisten kirjastojen neuvoston (YKN) sekä alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen kanssa. Suomen kirjastoseura vahvistaa hankkeen viestinnällistä yhteistyötä.

VAKE on jo kartoittanut keskeisiä alueellisia digitaitojen kehittämistä koskevia koulutus- ja yhteistyömuotoja sekä AUTA-hankkeen mallin mukaista toimintaa. Pohjatöissä on etsitty käytettävissä olevia toimintatapoja, materiaaleja ja kiinnostuneita uusia yhteistyökumppaneita, ja toisaalta tuettu eri alueita niiden laatiessa omia suunnitelmiaan henkilöstön digitaitojen vahvistamisesta erityisesti asiakastyössä.

Painopisteet 2020

Myös vuonna 2020 VAKE edistää ja koordinoi digitaalisen toimijoiden ja kirjastojen kansallista ja alueellista yhteistyötä sekä viestintää.

On tärkeää, että hankkeen toteutuksessa on kaiken aikaa mukana relevantit valtakunnalliset toimijat, kuten Väestöketerikeskuksen maakuntapilotteihin osallistuneet tahot, Vanhustyön keskusliitto, Kuntaliiton Tietoyhteiskunta-yksikkö sekä Yleisradion Oppiminen-yksikkö.

5 Kansainvälinen viestintä

Vuoden 2020 kansainvälisen viestinnän keskipisteenä ovat Libraries.fi-sivuston jatkokehittäminen ja sisältöjen kartuttaminen sekä some-viestinnän kehittäminen. Tavoitteena on vahvistaa Public Libraries Finlandin some-kanavien viestintää sekä hyödyntää suomeksi toimimassa jo valmiiksi olemassa olevia some-kanavia. Tämän lisäksi tutkitaan mahdollisuuksia viestiä kohdennetusti ajankohtaisista asioista myös muita kanavia käyttäen.

Libraries.fi-sivusto rakentuu edellisvuoden suunnitelman pohjalle ja sisällöt nojautuvat suomalaisten yleisten kirjastojen parhaiden käytäntöjen esille tuomiseen. Esittelyartikkelien kautta pyritään tuomaan esille kirjastotoiminnan onnistuneita toimintatapoja ja projekteja laajasti ympäri maata. Esittelyartikkelit pohjautuvat pitkälti hankerekisterin kautta löytyviin, jo toteutuneisiin AVI-rahoitusta saaneisiin hankkeisiin, jotka liittyvät sivuston pääteemoihin. Suomalaisesta kirjastoista on aikaisemmin ollut niukasti englanninkielistä materiaalia saatavilla. Libraries.fi-sivustolle tuotettujen englanninkielisten sisältöjen kautta tätä puutetta pyritään korjaamaan. Libraries.fi-sivusto luo myös pohjan Suomesta maailmalle suuntautuvaan englanninkieliseen some-viestintään.

Helsingin Oodi-kirjaston ensimmäisen vuoden kansainvälinen huomio nosti suomalaiset kirjastot maailman kirjastouutisoinnin keskiöön. Kiinnostus Oodia kohtaan on vain kasvanut vuoden mittaan ja jatkunee vuonna 2020. Tätä kansainvälistä huomiota pyritään edelleen hyödyntämään myös koko suomalaisen kirjastokentän esille tuomisessa. Oodin saama huomio on lisännyt myös huimasti suoria yhteydenottoja ja vaikuttajaviestintää. Maailmalla Oodi mielletään ensisijaisesti suomalaiseksi kirjastoksi, jolloin se nousee sijainnistaan riippumatta koko suomalaisen yleisten kirjastojen kentän edustajaksi. Oodista viestiminen tuo samalla esille koko Suomen kirjastolaitosta.

Vuonna 2020 on tarkoitus jatkaa myös suomalaiseen kirjastokenttään tutustumista vierailemalla kotimaisissa kirjastoissa ja käydä kirjastoissa keskusteluja kansainvälisen viestinnän tarpeista. Kotimaan matkojen lisäksi tarkoituksena on osallistua relevantteihin kansainvälisiin tapahtumiin, kuten Dublinissa järjestettävään IFLA WLIC 2020 -konferenssiin.

6 Viestintä

Valtakunnallisten kehittämispalveluiden viestinnän perustehtävä on tehdä tunnetuksi kaikkien kirjastojen vapaasti käytettäviä verkkopalveluja. Viestinnässä ylläpidetään VAKE-palveluiden laadukkaita ja ajantasaisia sisältöjä erityisesti Kirjastot.fi:n sivuston ammatillisissa osioissa (nykyinen Kirjasto-Pro). Keskeinen tavoite on tehostaa yleisten kirjastojen viestintäyhteistyötä ja resurssien käyttöä mm. etsimällä ja edistämällä yhteisiä tiedotus- ja markkinointikäytäntöjä.

Vaikka kullakin VAKE-palvelun osalla on jo käytössä varsin itsenäiset, hyvin toimivat viestintäkeinot, viestintäsuunnittelija tukee tarpeen mukaan kaikkien palveluiden viestintää ja markkinointia ja pyrkii erityisesti edistämään sisäistä viestintää.

Viestintä huolehtii tarvittavien perusmateriaalien – esitteet, pr-materiaalit – tuotannoista ja mahdollisista päivityksistä. Viestinnän tehtävänä on myös tiedottaa, opastaa ja hankkia yhteisille palveluille näkyvyyttä kirjastoalan ulkopuolisissa medioissa ja palveluissa.

Laaja kirjastokentän tuntemus ja hyvät suhteet relevantteihin yhteistyötahoihin on keskeistä, jotta viestintä pystyy palvelemaan erilaisia loppukäyttäjryhmiä mahdollisimman hyvin.

Painopisteet 2020

Kirjastot.fi:n konseptiuudistus: Loppuvuonna 2019 käynnistyneen konseptiuudistussuunnittelun lähtökohtana on kirjastoammatillisen tiedon tarjonnan ja viestinnän kehittäminen, mikä vaikuttaa Kirjastot.fi-emosivuston konseptiin ja siten koko palvelukokonaisuuteen. Uudistuksen tavoitteina ovat kokonaisnäemyksen kirkastaminen ja käyttäjäymmärryksen parantaminen. Mahdollisuuksien mukaan uudistuksen myötä luodaan myös konkreettisia työkaluja sille, että käyttäjäymmärryksen arvioinnissa pysytään jatkuvasti ajan tasalla. Toisaalta prosessissa mietitään myös viestintästrategian kirkastamista, brändinhallinnan kysymyksiä ja pitkän tähtäimen toimintaa.

Loppuvuonna 2019 toteutettiin laaja verkkokysely Kirjastot.fi:n käyttäjille. Sen toivotaan luovan hyvän pohjan konseptiuudistukselle, jonka yhteydessä käyttöliittymä rakennetaan myös saavutettavaksi. Sivustolla on tehty jo nyt jonkin verran saavutettavuuskorjauksia. Sivusto on suhteellisen laaja ja sisältää eri komponenteilla rakennettuja osioita. Osa näistä on vielä saavutettavuuden osalta arvioimatta ja korjaamatta.

Mittaaminen: Mahdollisimman tarkoituksenmukaiset mittaus- ja analysointityökalut pyritään asettamaan, jotta viestinnän vaikutuksia voidaan seurata aiempaakin tarkemmin.

Viestintäketju VAKE/AKE/muut: Vuonna 2019 kiihtynyttä analyysia toimivimmista ammatillisviestinnän tavoista ja kanavista jatketaan. Todennäköisin toteutettava toimenpide on ammatillisille suunnattu kuukauden nostot -kirje, johon kerätään tärkeimmät tiedotettavat asiat joka kuukausi, sijoitettavaksi helposti eri alustoille erityisesti AKE-viestinnässä.

Finna-yhteistyö: Koska sama kantava idea – vaivaton pääsy yhteisiin sisältöihin – yhdistää Finnaa ja Kirjastot.fi:tä, sujuva yhteistyö pysyy tärkeänä. Uusiakin viestintäyhteistyön muotoja aiotaan kartoittaa. Tammikuussa 2020 VAKE on jälleen esillä yhdessä Finnan kanssa erittäin suosituilla opetusalan Educa-messuilla.

Kirjastokentän tuntemuksen varmistaminen: Viestintäsuunnittelija osallistuu kirjastoalan työryhmiin ja yhteistyömuotoihin tarpeen mukaan konsultoiden tai toimien VAKE:n/Kirjastot.fi:n edustajana. Tämä

toiminta tulee jatkumaan vuoden 2020 aikana. Tavoitteena on, että Kirjastot.fi on kirjastoalan tapahtumat tunteva ja tarvittaessa niistä viestimään pystyvä työkalu koko alalle.

7 Käytettävyys ja käyttöliittymät

EU:n saavutettavuusdirektiivin asettamat vaatimukset aiheuttavat edelleen korjaustöitä Kirjastot.fi-palveluiden sivustoilla. Viime vuosina uudistettujen palveluiden kohdalla saavutettavuus on huomioitu kaikessa tekemisessä, ja näiden kohdalla saavutettavuus täyttää vaaditun WCAG 2.0 -tason AA: Vaikuttavuus.kirjastot.fi, Frank-monihaku, Kysy Kirjastonhoitajalta, Kirjastokaista, Kirjasampo, Levyhyllyt ja uusi eKirjasto. Kaikkiin palveluihin lisätään saavutettavuusselosteet ja tulevana vuonna saavutettavuuskorjaukset työstetään seuraaviin palveluihin:

- Makupalat.fi (koko sivusto uudistetaan)
- Musiikkikirjastot.fi (saavutettavuusarviointi ja korjauksia jo laajalti tehty, työtä jatketaan)
- Digi.kirjastot.fi (saavutettavuusarviointi ja korjaukset)
- Kirjastot.fi (konseptiuudistus, ks.lisää: *Viestintä*),

Muita uudistus- ja ylläpitotöitä

- Kirjastohakemiston käyttöliittymän uudistus
- Makupalat-palvelun uudistus
- Finna-malliverkkokirjastotyö jatkuu.

8 Kaukopalvelu

Kaukopalvelu on kirjaston asiakkailleen tarjoama peruspalvelu, ja se on osa Helsingin kaupunginkirjaston suorittamaa valtakunnallista kehittämistehtävää.

Kaukopalvelu tilaa kaukolainoja kaupunginkirjaston asiakkaille Suomesta ja ulkomailta. Kaukopalvelu hoitaa keskitetysti koko Helmet-alueen lähettävän kaukopalvelun. Lisäksi kaukopalvelu välittää muille kotimaan yleisille kirjastoille kaukolainoja ja jäljenteitä ulkomaisista kirjastoista. Kaukopalvelu myös kerää ja lähettää Monikielisen kirjaston aineistoista siirtokokoelmia muille yleisille kirjastoille.

Vuonna 2020 kaukopalvelu jatkaa toimintaansa samaan tapaan kuin ennenkin. Mahdollisuuksien mukaan Kaukopalvelu tekee tutustumiskäyntejä toisiin kirjastoihin, esimerkiksi Kuopion Varastokirjastoon. Lisäksi Helsingin kaupunginkirjaston kaukopalvelu osallistuu yhdessä Varastokirjaston, Kansalliskirjaston sekä Helsingin yliopiston kirjaston kanssa pohjoismaisten kirjastojen kaukopalvelukonferenssin suunnittelemiseen ja järjestämiseen. Kansainvälinen NordILL 2020 -kaukopalvelukonferenssi pidetään pohjoismaissa joka toinen vuosi, seuraavaksi Helsingissä 21.-23.10.2020. Konferenssiin odotetaan noin 200 osallistujaa.

9 Keskeisimmät yhteistyötahot

Valtakunnallista kehittämistehtävää operoiva Valtakunnalliset kehittämispalvelut panostaa yhteistyöhön kaikkien yleisten kirjastojen, muiden kirjastosektoreiden, opetus- ja kulttuuriministeriön sekä aluehallintovirastojen kanssa. Kirjastopalveluissa tarpeellisia työmenetelmiä ja -välineitä kehitetään osana kansallista yhteistyötä.

Yleisten kirjastojen neuvosto

Valtakunnallisilla kehittämispalveluilla on oikeus osallistua Yleisten kirjastojen neuvoston kokouksiin. Kehittämispalvelut antaa tarvittaessa asiantuntija-apua neuvostolle ja sen työvaliokunnalle.

Kansalliskirjasto

Yleisten kirjastojen kehittämistoimintaa toteutetaan yhä enemmän yhteistyössä Kansalliskirjaston kanssa. Finna-yhteistyö on toiminnan keskiössä (ks. lisää osiosta *Painopistealueet 2020*).

Yleisten kirjastojen konsortio

Valtakunnalliset kehittämispalvelut osallistuu asiantuntijana Yleisten kirjastojen konsortion ohjausryhmän kokouksiin sekä toimii muutenkin yhteistyössä konsortion kanssa. E-aineistojen osalta osallistutaan kansallisten ratkaisujen suunnitteluun ja kehitetään mm. yhteistä e-aineistokäyttöliittymää eKirjastoa yleisten kirjastojen asiakkaiden käyttöön.

Aluehallintovirastot

Aluehallintovirastojen kanssa tehdään yhteistyötä esim. tilastoinnin, Hankerekisterin, koulutussuunnittelun ja Raportointipalvelun osalta. Lisäksi osallistutaan aktiivisesti AVI:en tiedolla johtamisen verkoston toimintaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Valtakunnalliset kehittämispalvelut toimii tehtävässään tiiviissä yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa. Lakisääteisten tehtävien lisäksi valtakunnallinen kehittämistehtävä toteuttaa opetus- ja kulttuuriministeriön sille antamia muita mahdollisia tehtäviä.

Yhteisten palvelujen kehittäminen

Kansallinen toiminta on mukana kehittämässä kirjastopalveluille tarpeellisia palveluja ja työmenetelmiä. Palveluja toteutetaan osana Kirjastot.fi-palvelukokonaisuutta.